1904; siden 1907 Medlem af Landdagen), *Friherre Palmén* (Professor, Forfatter, Medlem af Landdagen), *Dr. Axel Lille* (politisk Redaktør, landsforvist 1903-05), *Rektor Rosenkvist* (fremragende Pædagog, Medlem af Senatet før Forfatningsændringen og efter denne af Landdagen) og flere andre Mænd af samme Type — Personligheder, der under Nationalitetskampen ofrede deres Stilling, Levebrød o.s.v. for deres politiske Overbevisning.

I en Række korte Artikler har disse fremragende Mænd alle som én udtalt deres Tilfredshed med den Reform, der i 1906 gav Landets Kvinder politisk Valgret. Naar vi her gengiver en enkelt af disse Udtalelser i sin Helhed — nemlig *Statsraad Thiodolf Rein's* — i Stedet for at uddrage en Samling særlig velvillige Sætninger af de øvrige Artikler, er Grunden den, at Statsraad Rein's Indlæg i korte Træk skildrer, hvad der er sket efter Forfatningsændringen. Forfatteren beretter om, hvad Kvinderne har søgt at udrette efter deres Indtræden i Landdagen samt forklarer, at den vanskelige politiske Situation stadig hindrer Sagernes Fremme. Hans nøgterne Ord om Kvinden som Politiker indeholder baade Opmuntring og Belæring og bærer Præg af at være en retfærdig Dom.

Udtalelse af Statsraad Thiodolf Rein:

»Der er forløbet tilstrækkelig lang Tid siden Forfatningsændringen, og der har fundet tilstrækkelig mange Landdagssamlinger Sted, til at man nu kan udtale en paa Erfaring begrundet Dom om, hvorvidt det har været til Nytte eller Skade at give Kvinderne politisk Ligestilling med Mænd.

Personlig nærer jeg den Overbevisning, som forøvrigt sikkert er den herskende overalt i Landet, at denne Reform, der gav myndige Medborgere af begge Køn samme politiske Ret, ikke har foraarsaget nogen Skade. Paa den anden Side har den heller ikke opfyldt alle Forventninger i Henseende til, hvad man ventede, at den vilde medføre af positiv Nytte — som Følge af de politiske Forhold, der overhovedet udelukker al lovgivende Virksomhed i Landdagen.

Den Imødekommenhed, man her i Finland har vist Kvindernes Bestræbelser, har sparet os for den Ophidselse og Bitterhed, som i andre Lande — f. Eks. England — har ført til dadelværdige Overgreb fra Kvindernes Side. Frygten for at Kvindernes Deltagelse i det politiske Liv vilde gøre dem fremmede for deres naturlige Virkekreds, nemlig Hjemmet og Børneopdragelsen, har ikke vist sig begrundet hos os. I Virkeligheden er det jo kun en forholdsvis ringe Brøkdel af den kvindelige Befolkning, der tager virksom Del i det politiske Liv, og blandt disse faa er de færreste Familiemødre. Det overvejende Flertal af dem deltager kun i politisk Virksomhed under den Form, at de afgiver deres Stemme hvert tredje Aar — eller ved eventuelle Opløsninger af Landdagen noget tiere. Denne Ordning kan ikke tage noget Menneskes Tid i den Grad i Besiddelse, at det af denne Grund behøver at forsømme sine private Pligter. Ligesaa lidt er der Grund til at antage, at Valgdeltagelsen skulde svække et Menneskes Interesse for sine egne private Anliggender. At Kvinderne søger at skaffe sig den nødvendige Oplysning, der kræves til at udøve den indvundne Rettighed, kan paa ingen Maade virke skadeligt. Efter min Opfattelse er det kun heldigt, at der vækkes en levende Interesse for det almindelige Vel hos Kvinderne, at deres Samfundsfølelse skærpes og deres Kundskaber udvides. De Kvinder, som opdrager en Børneflok, bliver derved bedre i Stand til at indpode den fremvoksende Slægt Kærlighed til Folk og Fædreland og til at befordre den medborgerlige Pligtfølelse hos den. Og i Ægteskabsforholdet er det en ubetinget Fordel, at Kredsen for de fælles Interesser udvides.

Hvad angaar det gensidige Forhold mellem kvindelige og mandlige Landdagsmedlemmer, da har dette — saavidt mig bekendt — været præget af Venskab og Agtelse. De kvindelige Repræsentanter er ikke talrige, men mange af dem har erhvervet sig Anseelse ved deres Intelligens og Sagkundskab baade som Talere og som Udvalgsmedlemmer. Mange af dem har derimod maattet nøjes med at spille en mindre fremtrædende Rolle; men det samme gælder jo om Flertallet af de mandlige Repræsentanter. Kvinderne i Landdagen har gennemsnitlig talt mindre end Mændene; men det vilde være yderst vovet deraf at slutte, at deres Indlæg har mindre Vægt.

Under Landdagssamlingen fra 1907 til 1912 har Kvinderne — til Dels i Fællesskab med Mændene — indbragt et Antal Ansøgninger og Forslag, af hvilke mange er af omfattende Betydning, selv om de ligger den kvindelige Interesse særlig nær. Saadanne som: Forhøjelse af Kvindens Ægteskabsalder, Ændring af Hustruens familieretlige Stilling, Afskaffelse af Mandens Formynderskab overfor Hustruen, Moderskabsforsikring, Udvidelse af Kvindernes Rettigheder i Statens Tjeneste, uægte Børns Retsstilling, Undervisning i Husholdning, Forholdsregler mod Alkoholmisbrug, Forbedring af Fangers Behandling, Indførelse af kvindelige Sundhedsinspektører o. s. v. Hertil kommer Ændringer angaaende de kommunale Rettigheder, den almindelige Skoleundervisning og Jernbanevognes Bygning, Forbedring af Jødernes retslige Stilling o.a.m. En Del af disse Forslag er bleven vedtagne i Landdagen, andre er endnu under Behandling. At kun de færreste af dem har medført positive Resultater skyldes ene og alene Regeringens Obstruktionspolitik.

Kvindernes Deltagelse i det politiske Liv har hos os ikke skærpet det partipolitiske Modsætningsforhold, snarere mildnet det. Kvinderne selv har ikke dannet noget eget Parti, men derimod sluttet sig til de bestaaende politiske Partier i forholdsvis samme Antal som Mændene. Indrømmelsen af Kvindens politiske Ret har saaledes hverken med Hensyn til Gruppering eller relativ Styrke indenfor de politiske Partier medført følbare Forandringer enten til det Gode eller det Onde.

Hvad sluttelig vort Livsspørgsmaal